

Räpina valla volikogu haridus- ja kultuurikomisjoni arutelud kogukonnas – hariduselu tulevik - kokkuvõte

ULLA PREEDEN

Räpina valla volikogu haridus- ja kultuurikomisjoni esimees

Räpina 16.08.2023

"Hea haridus on kõige tugevam relv,
mida saab kasutada maailma
muutmiseks"

Nelson Mandela

Ülevaade:

4 arutelu Mehikoorma, Ruusa, Viluste ja Rápina.

Haridus- ja kultuurikomisjoni eest veetud aruteludel osales kokku 66 inimest. Kohtumistel osales nii koolijuhte, õpetajaid, lapsevanemaid, kogukonna kui volikogu liikmeid ning igal kohtumisel olid kohal ka vallavalitsusest esindaja(d).

Ettekandes kasutatud andmed (Haridussilm; Rahvastikuregister) ja jooniste autorlus: Anu-Cristine Tokko – aitäh!

Miks me tegime neid arutelusid?

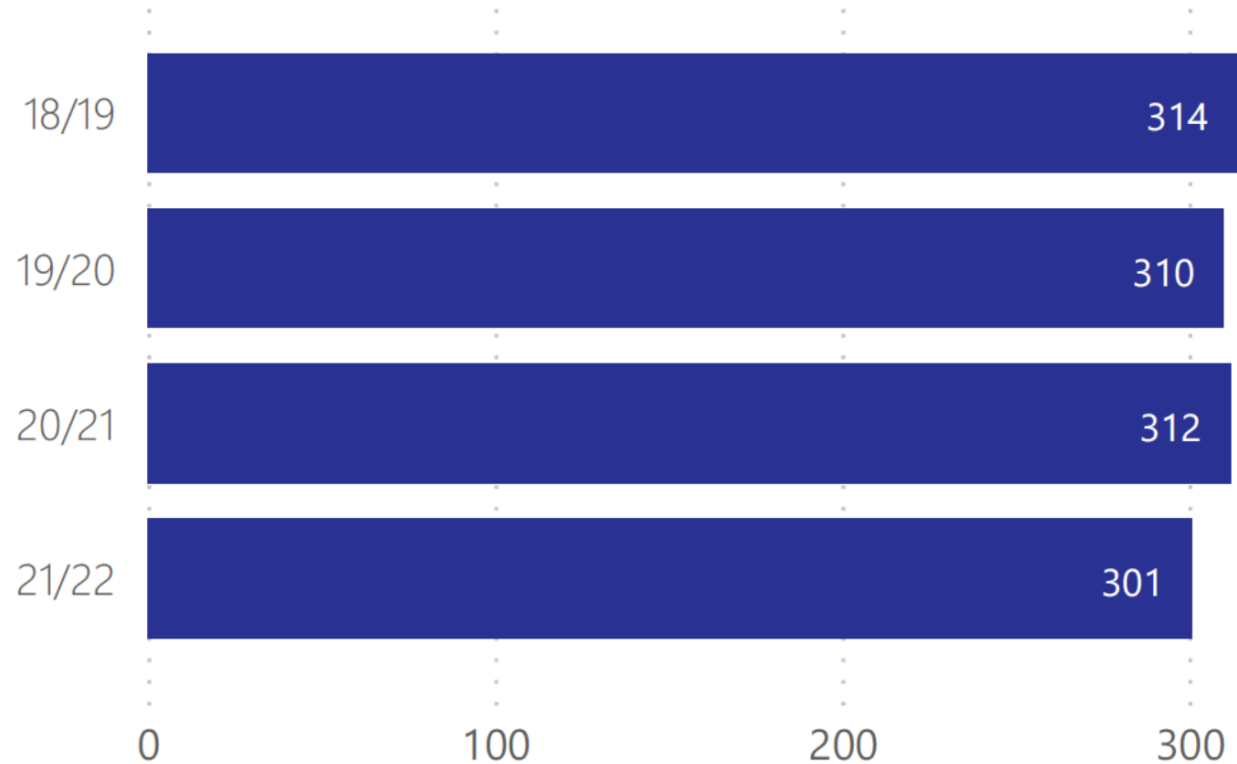
- Räpina valla uue arengukava koostamine. Milline on toimivja ka parim haridusvõrgustik? Kuidas saavutada tasakaal - kvaliteet, kättesaadavus, kulutõhusus ja kogukonna vajadused - vahel?
- **Kvaliteetne haridus** lähtub õppija vajadustest ning nii kooli kui ka koolipidaja vastutusest. *“Üldhariduse õppekvaliteeti iseloomustavad mitmed näitajad alates osaliste heaolust (nt **õpilaste ja õpetajate rahulolu**) ja õpitulemustest (nt põhikooli lõpueksamite ja gümnaasiumi riigieksamite tulemused) kuni õppeprotsessi efektiivsuse (nt väljalangejad ja edasiõppijad) ja haridustee jätkamiseni (nt keskhariduse omandanud). Oluline on saavutada tasakaal, kus koos heade õpitulemuste saavutamisega oleks tagatud ka õppijate heaolu (lause pärineb HTM 2022 tulemusaruande analüütiline osa lk 15).”*
- Koolis peab saama iga laps ja noor areneda vastavalt tema võimetele, seejuures on olulised nii sotsiaalsete oskuste kui ka vajalikke pädevuste arendamine.
- Nii nagu seni, pole paraku võimetekohane Räpina valla haridusvõrguga edasi liikuda (palgad, pädevad spetsialistid, ruumide korrashoid, riiklikud muudatused/nõudmised, koolipidamise otstarbekus jne).

Õpilaste arv Räpina ÜG põhikooli astmes

- Mehikoorma 15→22 (*16)
- Ruusa 35→25 (*24)
- Viluste 87→92 (*103)
- Räpina *294

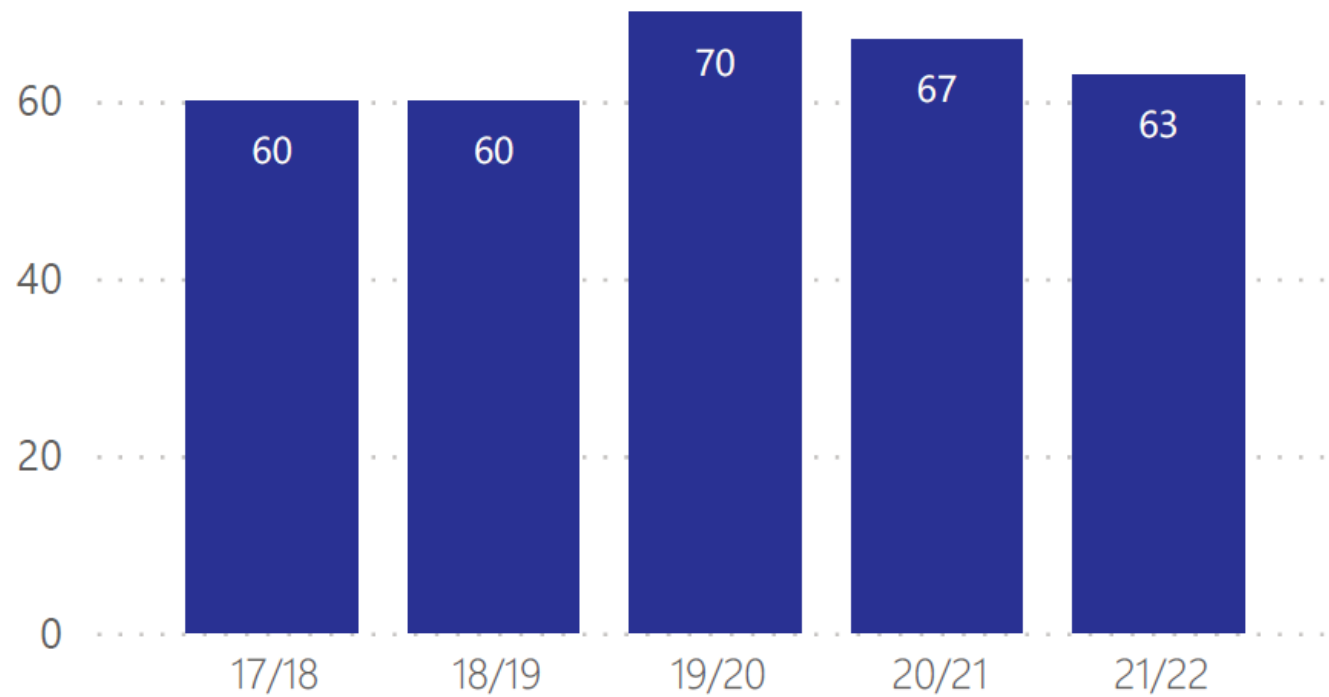
- *2023 märts õpilaste arv

Õpilaste arv põhikooli astmes

Õpilaste arv Räpina ÜG gümnaasiumi astmes

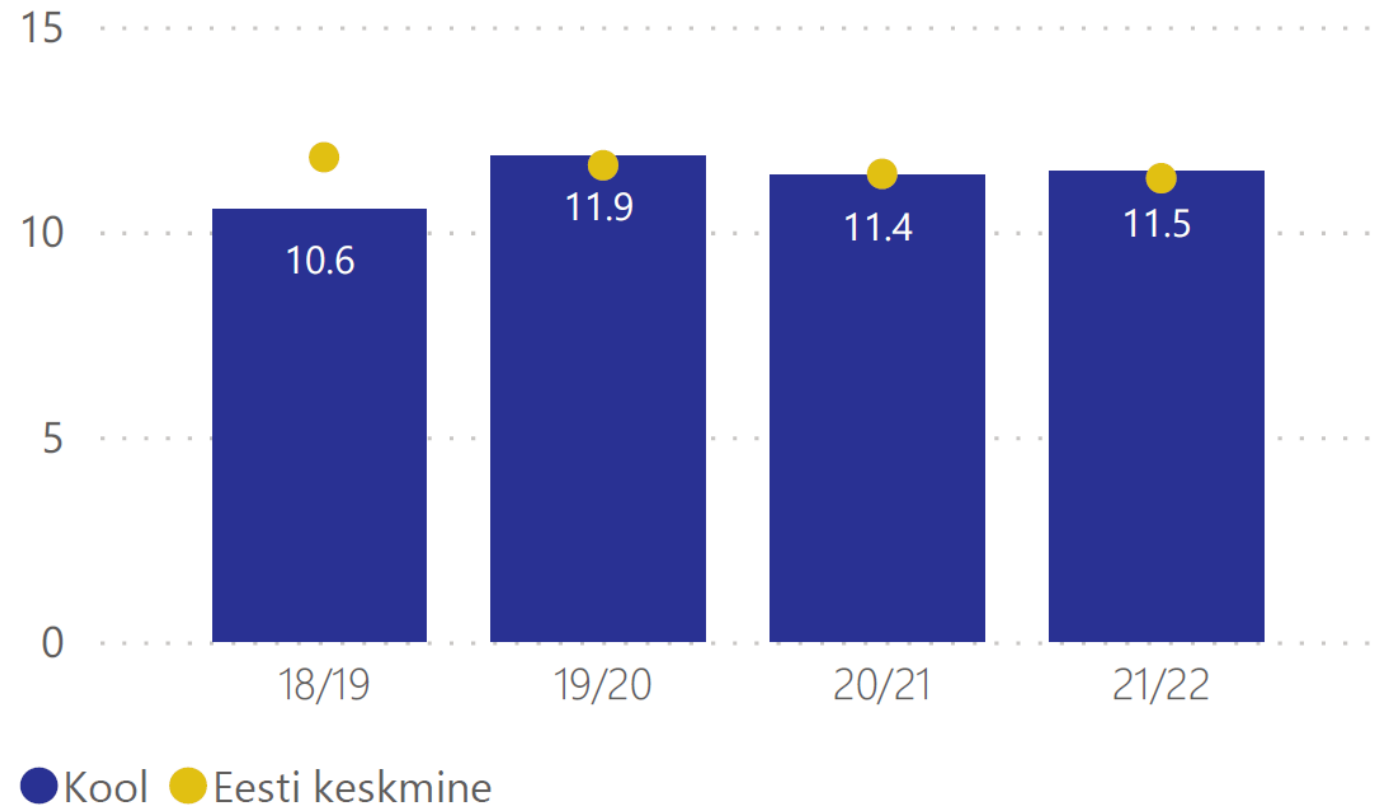
Õpilaste arv

Õpilasi õpetaja kohta Räpina ÜG põhikooli astmes

- Mehikoormas 3,8→4,7
- Ruusa 5,0→3,8
- Viluste 7,5→8,2
- Eesti keskmine 11,8→11,3

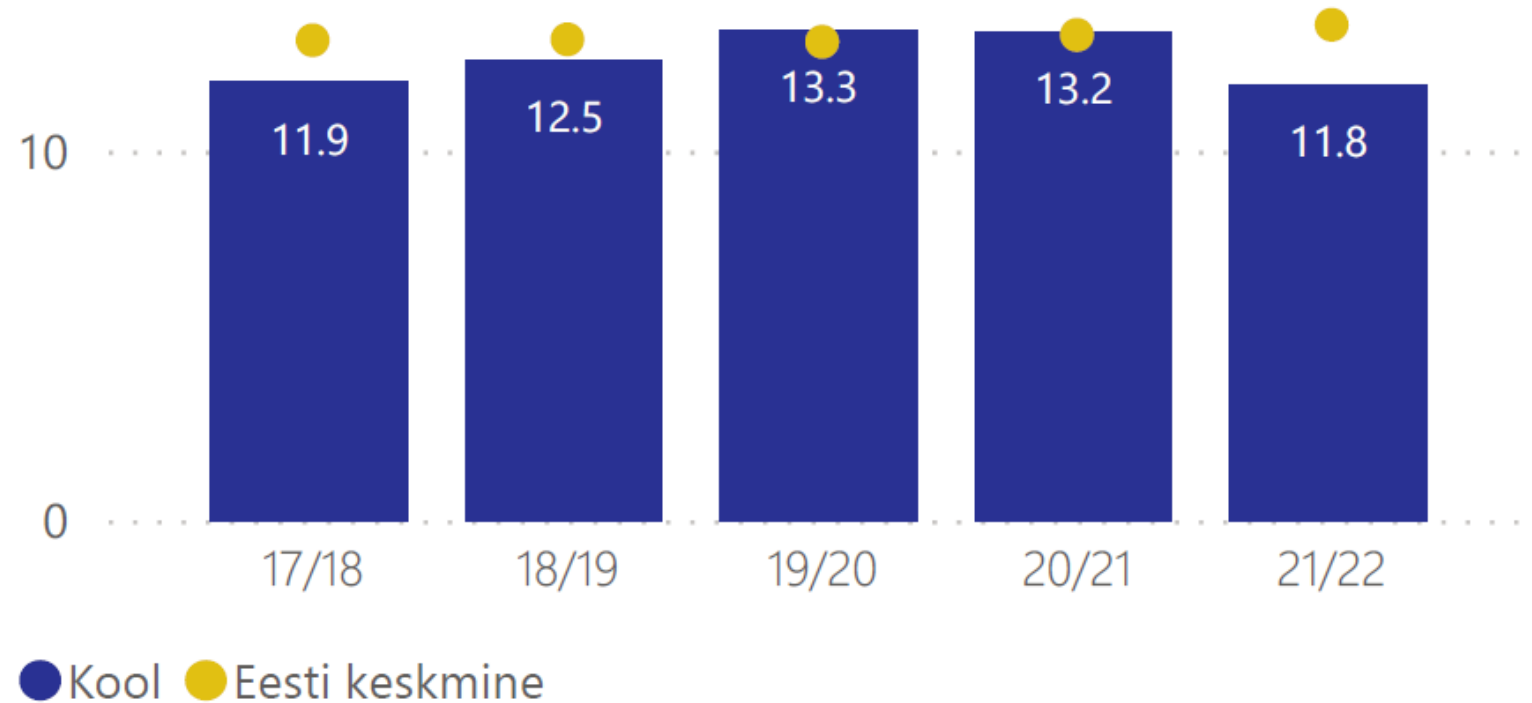
Õpilasi õpetaja kohta

Õpilasi õpetaja kohta Räpina ÜG gümnaasiumi astmes

■ Eesti keskmine
13,0→13,4

Õpilasi õpetaja kohta

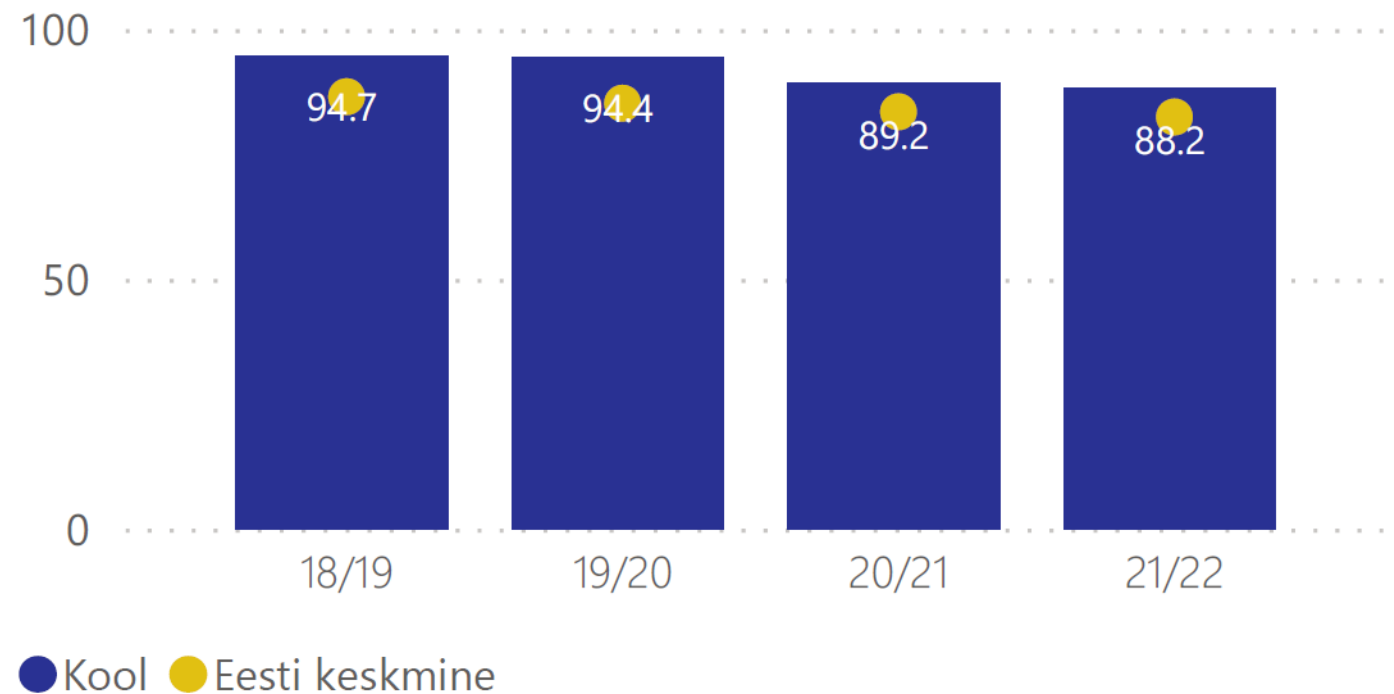

Õpetajate kvalifikatsioon Räpina ÜG põhikooli astmes

- Mehikoormas 50→57
- Ruusa 70→80
- Viluste 87→75
- Eesti keskmine 87→82

Õpetajate vastavus nõuetele

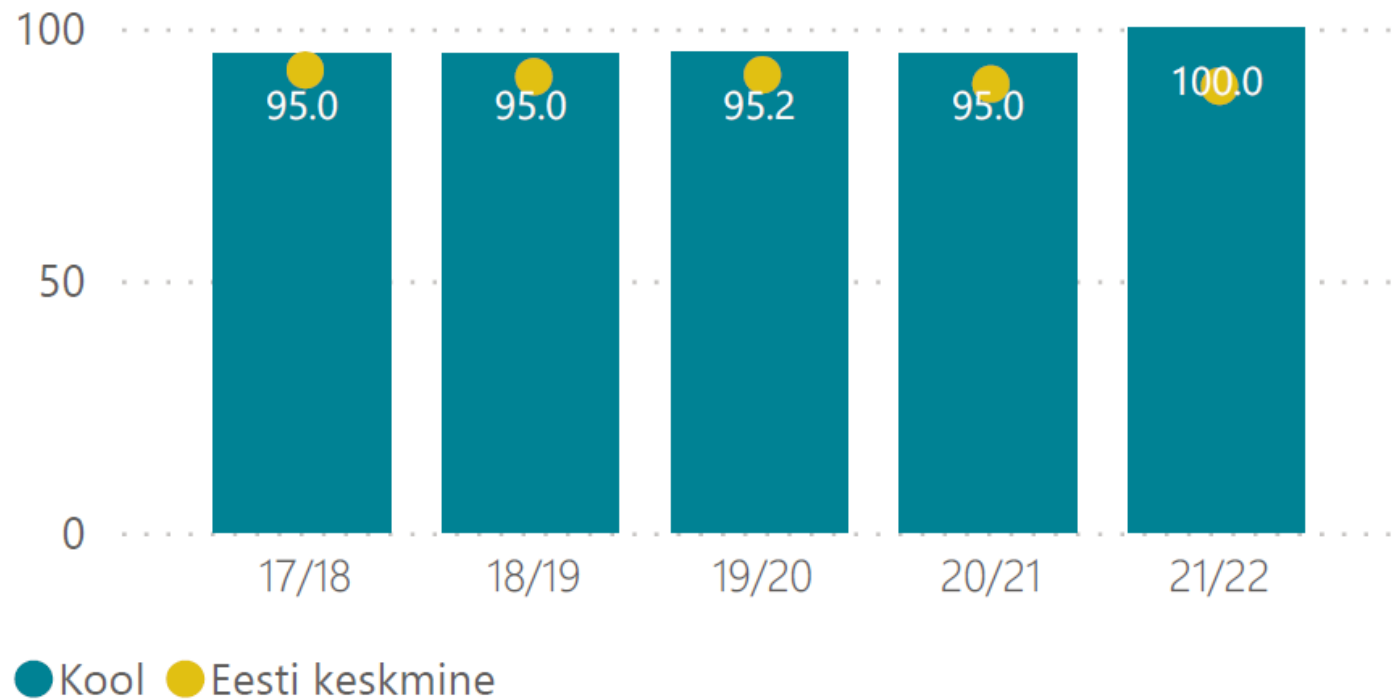
Õpetajate kvalifikatsioon (%)

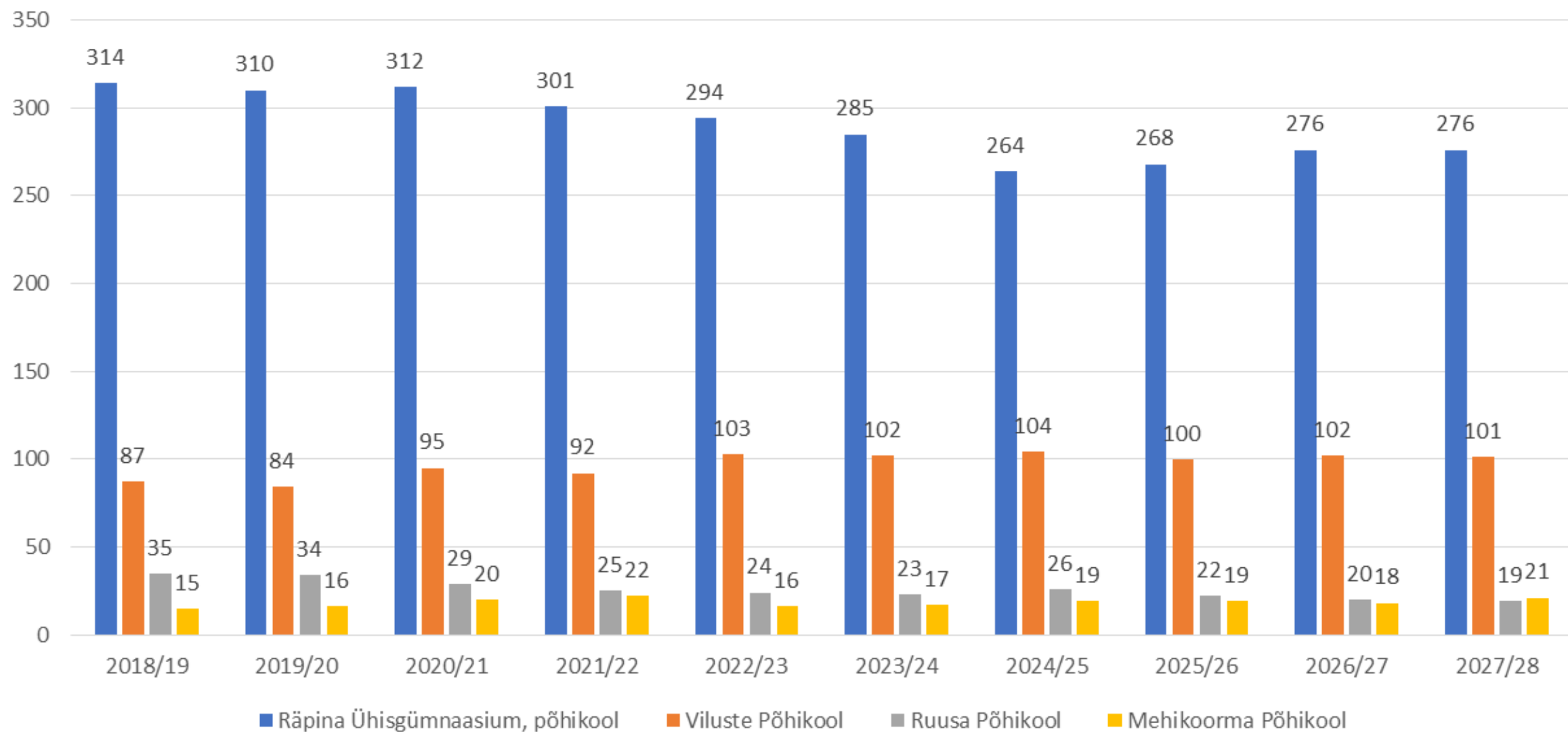
Õpetajate kvalifikatsioon Räpina ÜG gümnaasiumi astmes

- Eesti keskmine 92→89 **Õpetajate vastavus nõuetele**

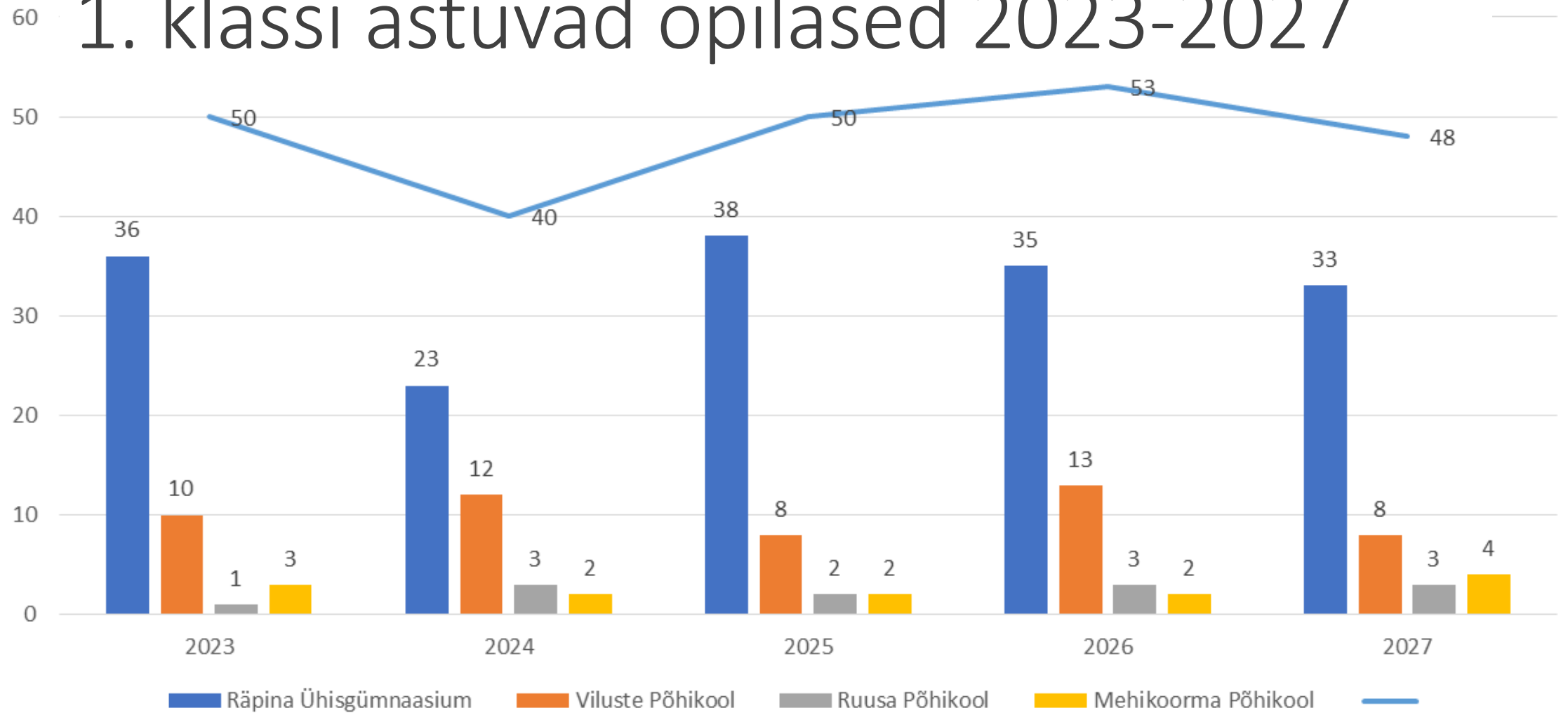
Õpetajate kvalifikatsioon (%)

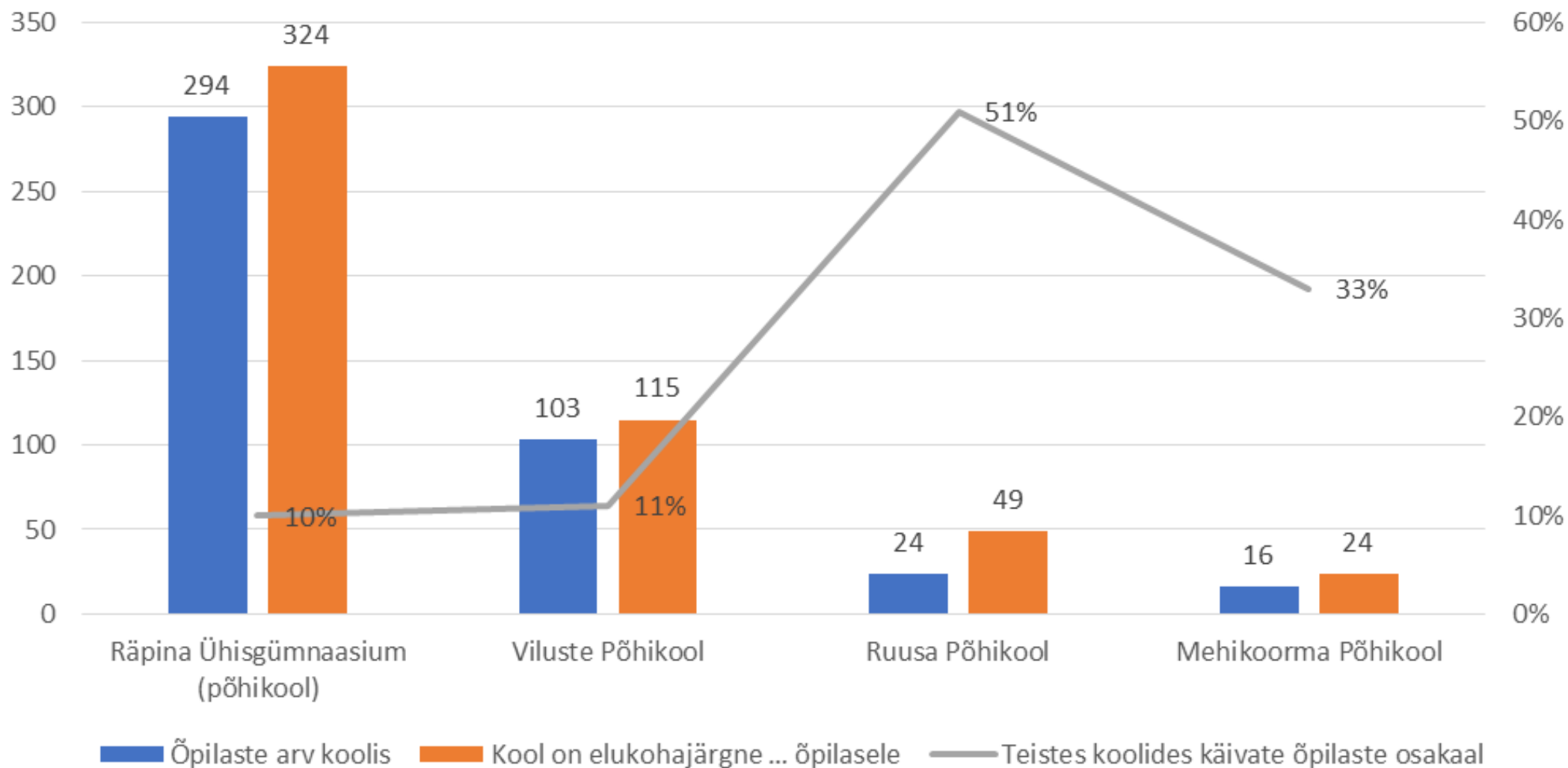
Õpilaste arv Räpina valla koolides 2018/19. - 2027/28. õa

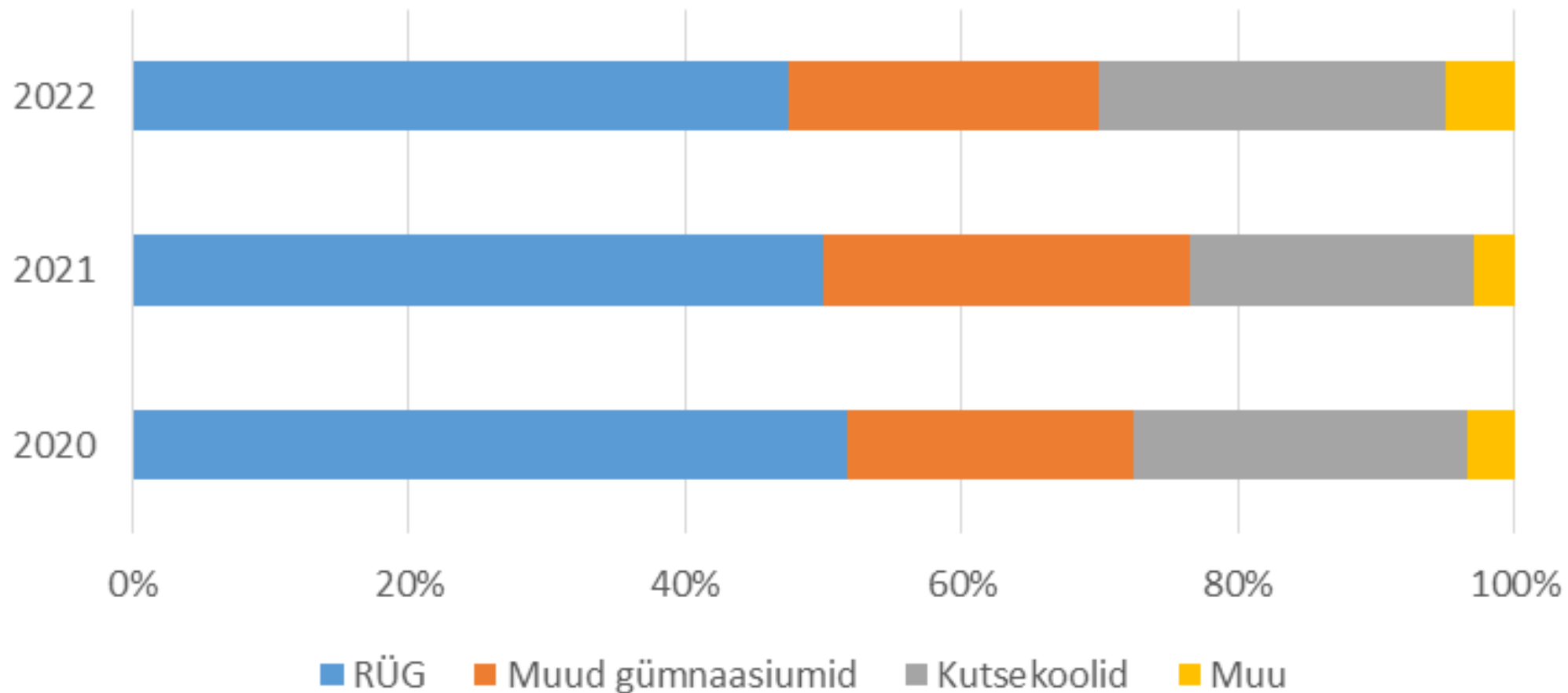
1. klassi astuvad õpilased 2023-2027

Elukohajärgsest koolist erinevas koolis käivate õpilaste osakaal. Räpina valla põhikoolid 2023

Räpina Ühisgümnaasiumi 9. klassi lõpetajate edasiõppimine

Mõned faktid veel

- Näiteks Räpina vallas oli pinnakasutus 2019/2020. õppeaastal 23,1 ruutmeetrit õpilase kohta, kusjuures Põlvamaa keskmine vastav näitaja on 16,3 ja Eesti keskmine 11.
- Põlva maakonnas on kõige rohkem koole (71%), kus põhikooli kolmandas astmes on klassis alla kümne õpilase.

Allikas: Õpetajate Leht 30. oktoober 2020 (<https://opleht.ee/2020/10/koolivork-kagu-eesti-edusammud-ja-lahendamata-probleemid/>)

Küsimused, mida küsisime ja rühmades arutleda palusime:

- Milline on Sinu arvates Räpina lastele parim hariduse omandamise teekond/moodus õppija arengut ja kvaliteetset haridust silmas pidades? Mis on hea haridus?
- Mida te vajate (millist teenust/korraldust) juhul kui koolivõrk peaks tulevikus ümber korraldatud saama? Mis on see, mis on teile kõige olulisem?

Avatud küsimused

- Mis on piirkonna eripära, miks siia tulla ja jääda?
- Mis on Räpina Ühisgümnaasiumi eripära – miks valida gümnaasiumisse minekuks Räpina ÜG?
- Mida tähendab Sinu jaoks piisav arv lapsi – klassis ja koolis?
- Milline haridusteenus peaks ja võiks olla kodulähedane?
- Ma tean, et on lapsevanemaid/perekondi, kes elavad piirkonnas, aga ei pane oma lapsi nn kodukoha kooli – mis on need põhjused?

Tagasiside kogukonnast

Olulise positiivse tegurina toodi väiksemates koolides: Mehikoormas, Ruusal ja Vilustes välja turvaline õpikeskkond, kodulähedus ja individuaalne lähenemine. Õpetajatel on aega iga lapsega natuke rohkem tegeleda.

Nii Mehikoormas, Ruusal kui ka Vilustes toodi eraldi välja, et väikeses koolis võetakse erivajadusega lapsed paremini omaks.

Räpina Ühisgümnaasiumi arutelul viidati huviringide mitmekesisusele, väga headele sportimisvõimalustele ning erinevatele projektõppes osalemise võimalustele.

Kõikides koolides viidati erivajadustega lastega tegelemisele ja nende kasvavale osakaalule. Sellega on omakorda seotud väljakutsed tugispetsialistide olemasolust ning piisavast toest. Tugevate õpilaste arv ja osakaal üldhariduskoolides jätkab tõenäoliselt kasvamist, mis omakorda suurendab survet jätkusuutlikes lahenduste leidmiseks.

Õpetaja roll

Kõikides toimunud aruteludes tuli esile ühine arusaam **ÕPETAJA** rollist lapse jaoks. Väga oluliseks peetakse seda, et õpetajal oleks tahe ja soov olla õpetaja ning märgata õpilase arenguvajadusi. Eriti oluline on see lapsevanemate meelest kooli esimeses astmes (1-3. klass) ning ka seetõttu on tehtud otsuseid koolide valikul elukohast sõltumatult.

Õpetajad ja koolijuht loovad ja kujundavad kooli maine. Seega on kogu kooli personalil väga oluline roll piirkonna hariduselu kujundamisel ning kogukonna toetusel sellele.

Väike kooli piiravad tegurid

Aruteludes kogukondadega toodi välja ka seda, et väikesel koolil on omad piirangud. Nii sotsiaalsete suhte kui ka ühistegevuste parema korralduse eesmärgil ning ka selleks, et muutuv ühiskonnas läbilöögivõimeline olla, siis võiks alates teisest (4-6. klass) või hiljemalt kolmandast (7-9. klass) kooliastmest mõelda suurema kooli peale.

Lastevanemad valivad kodulähedase kooli asemel kaugema/suurema kooli põhjusel, et seal on rohkem huvihariduse, -tegevuse valikuid, sporditegevusel võistkondade moodustamise võimalused jne.

Õpetajate või tugispetsialistide puudus ei kummita ainult väiksemaid Räpina valla koole, vaid ka Räpina Ühisgümnaasiumi (eriti ootamatud lahkumised oma ametikohtadelt).

Mida vajame kui koolivõrgus ümberkorraldused teha?

Esimesena toodi välja transport. See peab olema kättesaadav ja turvaline. Niisamuti rõhutati perekonna tuge ja rolli, aga ka vanemahariduse tuge ja pakkumist.

Mehikoorma arutelul toodi välja, et kooli täielik sulgemine pärsib kohaliku kogukonna arengut oluliselt. Rõhutati selgesõnaliselt, et vähemalt kooliastme esimene osa peab olema ja jääma kodulähedaseks. Miks mitte koos lasteaia osaga tulevikus tegutseda lasteaed-alkkoolina.

Ka Ruusa põhikooli arutelul toodi välja kooli laiemat rolli ning olulisust eriti sündmuste korraldamisel kogukonnas. Samas, andmete põhine tegelikkus viitab täna olukorrale, kus pooled elukoha järgi Ruusa piirkonnas elavad lapsed käivad teistes koolides ning kolmandik neist Rápina Ühisgümnaasiumis. Niisamuti kolmandik Mehikoorma piirkonna lapsi on täna valinud oma põhikooli teeks Rápina Ühisgümnaasiumi.

Miks lapsed/noored ei lähe lähimasse kodulähedasse kooli?

Küsimusele, et miks ikkagi tehakse otsuseid ja lapsed ei liigu mitte lähimasse kodulähedasse kooli, vaid viiakse kaugemale, vastati läbi kohalike näidete ja isiklike lugude.

Mitmel pool toodi välja väga isiklike näiteid, kas kehv kogemus oma kooliajast, õpetaja(te)ga konflikt, kuid ka pragmaatiline lähenemine – suuremas koolis ehk meie piirkonnas Räpina Ühisgümnaasiumis – on võimalik läbida koolitee ühe rajana.

Lisaks toodi põhjusena pereliikmete hommikust samas suunas liikumist ehk siis lapsevanema(te) töökoha tõttu eelistatakse nt Räpinas või mõnes muus piirkonnas asuvat kooli või siis pere vanemad lapsed juba käivad selles koolis ning noorim läheb samuti samasse kooli.

Mujale, kui Räpina gümnaasiumi õppima asumisel, on kahtlemata väga erinevaid põhjuseid, kuid siinkohal on olulisem Räpina Ühisgümnaasiumi gümnaasiumi osa enda identiteet ja tuleviku nägemus. Kas soovime, et oleks gümnaasiumiaste kohalikule piirkonnale ja iga lapsevanem teab, et siin saab tema laps kvaliteetse hariduse või soovime Räpina vallas, et oleks tegemist gümnaasiumiastmega, mis on kõrgetasemeline, omanäoline ja atraktiivne ka Räpina vallast väljaspool elavatele peredele ja noortele. Need eesmärgid ei välista teineteist automaatselt, kuid sisuliselt me peame prioriteedid seadma ja neid ka selgemalt kommunikeerima nii õpilastele, lastevanematele kui kogukonnale.

Numbrid otsuste ettvalmistamiseks

Kool *andmed EHIS, Haridussilm ja Rápina vallavalitsus	Mehikoorma	Ruusa	Viluste	Rápina
Õpilaste arv põhikooli astmes (1-9. klass) märts 2023	16	24	103	294
Hariduslike erivajadustega õpilaste osakaal märts 2023	56%	54%	33%	23%
Õpilaste arv õpetaja ametikoha kohta (2021/2022) *Eesti keskmine 11,3	4,7	3,8	8,2	11,5
Õpetajate vastavus kvalifikatsiooni nõuetele (2021/2022)	57%	90%	75%	88%
Tegevuskulu ühe õpilase kohta aastas (EUR)	15168	15049	7450	5812
Tegevuskulust Rápina valla ehk KOV toetus ühe õpilase kohta aastas (EUR)	11765	10291	3473	2063

Järeldused ja ettepanekud

Kui me lähtuksime rahastamise otstarbekuse vaatest, siis ühes õppeastmes või kooliastmes peaks olema vähemalt 30 õpilast. *See ei ole nii Mehikoorma ja Ruusa põhikoolis. Niisamuti on nende koolidega seotud suurim omaosaluse osakaal rahastamisel õpilase kohta.*

Meerapalu kandi lastele on Mehikoorma lähimaks keskuseks. Kogukonna väga jõuline tagasiside oli, et kodulähedal peaks olema vähemasti lasteaed-algkool.

HTM tulemusaruandest 2022 pärinev lause: "Üldine hariduspoliitiline seisukoht on ka, et võimalikult kodu lähedal peavad olema kaks esimest kooliastet (1.–3. ja 4.–6. klass)."

Ruusa kooli piirkonnas pea pooled lapsed ei lähe kodulähedasse kooli. Küsimus on kindlasti üleval, et miks see on nii?

Räpina suurima kooli tuleviku osas tuleks teha laiem kogukonda kaasav arutelu, mida veaks eest Räpina Ühisgümnaasium – kas ollakse Räpina valla hariduskeskus? Mida selle nimel teha? Gümnaasiumi astme hariduse roll, sisu, kogukonna ootus, eripära ja jätkusuutlikkus.

Täname!

Kontaktid: ulla.preeden@gmail.com ja kairi.kasearu@ut.ee

